

ارتباط بین ویژگی‌های شخصیتی و میزان پرخاشگری بازیکنان فوتبال استان خوزستان

طهماسب شیروانی^۱، دکتر عبدالرحمن مهدی پور^۲
۱- کارشناس ارشد مدیریت ورزشی، ۲- عضو هیأت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز

آدرس نویسنده اول: چهارمحال و بختیاری، شهرستان لردگان، شهر آلونی، خیابان ولی عصر پلاک ۳۰۰.
آدرس نویسنده دوم: خوزستان، اهواز، دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشکده تربیت بدنی، گروه مدیریت برنامه ریزی ورزشی

E-Mail: tsh7tsh@yahoo.com

کد پستی: ۸۸۹۴۱۳۴۱۴۵
همراه نویسنده اول: ۰۹۱۳۹۸۴۲۹۷۳
تاریخ ارسال: ۱۳۸۹/۱۰/۳۰

چکیده

زمینه و هدف: مطالعه پرخاشگری در ورزش به دلایل متعددی اهمیت دارد. بروز رفتار پرخاشگرانه می‌تواند تا حد زیادی به ویژگی‌های شخصیتی فرد بستگی داشته باشد. هدف پژوهش حاضر بررسی ارتباط بین ویژگی‌های شخصیتی میزان پرخاشگری بازیکنان فوتبال سطوح باشگاهی استان خوزستان بود.

روش تحقیق: این پژوهش همبستگی روی بازیکنان فوتبال تیم‌های باشگاهی استان خوزستان، حاضر در لیگ برتر، لیگ یک و لیگ دو کشور در فصل ۱۳۸۸-۱۳۸۹ که تمام اعضای جامعه (تعداد ۱۵۴ نفر) به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند، انجام شد. آزمودنی‌ها پرسشنامه‌های استاندارد ویژگی‌های شخصیتی نئو فرم کوتاه (کاستا و مک‌کری، ۱۹۸۲) و پرخاشگری باس و پری (۱۹۹۲) را تکمیل کردند. داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی، ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون گام به گام مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرایی، توافق‌پذیری، باز بودن نسبت به تجربه و وجدانی بودن با پرخاشگری همبستگی منفی و معنی‌دار و ویژگی روان‌رنجوری با پرخاشگری همبستگی مثبت و معنی‌داری داشت. مؤلفه روان‌رنجوری قابلیت پیش‌بینی پرخاشگری را در هر سه سطح لیگی به میزان مختلف داشت.

نتیجه‌گیری: وجود ویژگی‌های شخصیتی خاص در بروز یا عدم بروز رفتار پرخاشگرانه تأثیرگذار است. نتایج این تحقیق با بسیاری از تحقیقات انجام شده در این زمینه هم‌خوانی دارد.

واژگان کلیدی: ویژگی‌های شخصیتی، پنج عامل بزرگ، پرخاشگری، بازیکنان فوتبال.

Abstract

Aim and Background: study aggression in sport is important for many reasons. Incidence of aggressive behavior can largely be dependent on individual personality characteristics. Object of this study was examines the relationship between personality characteristics and the amount of aggression levels of club soccer players Khuzestan.

Method and Materials: This correlation study was performed on soccer players club teams Khuzestan, present in the Premier League, League One and League tow country in the season 1388-1389, which all members of the community were selected as the sample. Subjects were completed personality questionnaires NEO short form (Costa and Mac Carey, 1982) and Buss and Perry Aggression (1992). Data were analyzed by descriptive statistics, Pearson correlation and stepwise regression.

Finding: Personality characteristics of extraversion, agreeableness, openness to experience and conscientiousness with aggression had correlated significant negative and neuroticism with aggression had correlated significant positive. Neuroticism component capability to predict aggression in three levels of the league had Different levels.

Conclusion: There are certain effective personality characteristics in the aggressive or non- behavior is. The results of this study are consistent with many studies in this field.

Keywords: personality traits, operating five large, aggression, football players.

مطالعه پرخاشگری در ورزش به دلایل متعددی اهمیت دارد. محققان علوم اجتماعی غالباً چنین استدلال می‌کنند که ورزش بازنمایی از جامعه در کلیت خویش است. از این رو گفته می‌شود، ورزش جهانی کوچک از جامعه‌ای بزرگتر است. متأسفانه غلبه رفتار خشن بازیکنان زیاد شده و امروزه، موضوع اصلی در رقابت‌های ورزشی شده است. از مهمترین عوامل فردی بروز رفتارها و احساسات پرخاشگرانه در افراد، ویژگی‌ها و خصوصیات شخصیتی است. به نظر استور^۱ (۱۹۹۱) و سیان^۲ (۱۹۸۵)، پرخاشگری ارتباط تنگاتنگی با ویژگی‌های شخصیتی فرد دارد (۱). بی‌تردید شخصیت یکی از مباحث عمده و محوری روان‌شناسی و هدف نهایی مربوط به انسان است چرا که شناخت انسان و نحوه تربیت وی را می‌توان جزو مهمترین سنوالاتی دانست که در طی قرون کلیه رشته‌های علوم انسانی به دنبال پاسخگویی به آن بوده‌اند (۲).

از آن‌جا که ورزش فوتبال به عنوان اولین و پرطرفدارترین ورزش‌ها در دنیا و جامعه ایران اسلامی ارزش و محبوبیت ویژه‌ای پیدا کرده است و به طور گسترده‌ای کودکان، نوجوانان، جوانان و حتی بزرگسالان به آن گرایش دارند، مطالعه عوامل روان-شناختی و محیطی تأثیرگذار بر رفتار ورزشکاران این رشته ضرورت دارد (۳). شناخت و ارتباط بین ویژگی‌های شخصیتی و پرخاشگری ورزشکاران، علاوه بر اینکه می‌تواند مربیان ورزشی را در انتخاب بازیکنان و اعطای مسئولیت‌های مختلف و درک رفتار و چگونگی برخورد با آن‌ها کمک کند، می‌تواند به رعایت جنبه اخلاقی ورزش در تمامی جوامع و از جمله جامعه اسلامی کمک کند (۴)، بر همین مبنا، تحقیقاتی در این زمینه صورت گرفته است که به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود.

شعبانی بهار و همکاران به مقایسه و بررسی ارتباط بین ویژگی‌های شخصیتی و میزان پرخاشگری در ورزشکاران مرد رشته‌های منتخب ورزشی شهرستان همدان در سال ۱۳۸۵ پرداختند. یافته‌ها نشان داد بین برون‌گرایی و پرخاشگری رابطه معنی‌دار و مثبت در رشته‌های والیبال و تکواندو وجود دارد. بین ویژگی بی‌ثباتی- باثباتی و میزان پرخاشگری در رشته‌های تکواندو، تنیس روی میز و فوتبال رابطه معنی‌دار و مثبت وجود دارد (۵). نصری و دماوندی (۱۳۸۵) به بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی و پرخاشگری در تماشاچیان فوتبال پرداخته است. برخی از نتایج این تحقیق عبارتند از: الف) گروه تماشاچیان متعصب دارای رفتار پرخاشگرانه بیشتری هستند، ب) تماشاچیان دارای عزت نفس پایین، احساسات و رفتار پرخاشگرانه‌ی بیشتری بروز می‌دهند، ج) بین ویژگی‌های هیجان‌خواهی، برون‌گرایی با رفتارهای خصمانه رابطه مثبت وجود دارد (۶). حسینی (۱۳۷۸) در تحقیقی به بررسی رابطه هیجان‌خواهی، برون‌گرایی و خشم در نوجوانان پسر بزهکار و عادی شهر تهران پرداخته است. نتایج تحقیق نشان داد که بین برون‌گرایی و خشم ارتباط معنی‌داری وجود ندارد (۷). زیرک مرادلو (۱۳۸۶) به بررسی رابطه ساده و چندگانه ویژگی‌های شخصیتی و سلامت روانی با سیستم گروه خونی دانشجویان دانشگاه شهید بهشتی تهران پرداخت. نتایج این تحقیق نشان داد که رابطه مستقیم (مثبت) بین ویژگی شخصیتی روان‌رنجور خوبی و شدت ناراحتی روانی وجود دارد. همچنین بین ویژگی شخصیتی وجدانی بودن با شدت ناراحتی روانی رابطه منفی وجود دارد (۸).

بارسلمی^۳ (۲۰۰۹) به بررسی رابطه بین پرخاشگری و پنج بعد بزرگ ویژگی شخصیتی در کارمندان سازمان‌های موفق پرداخته است. نتایج نشان داد که رابطه معنی‌داری بین پنج بعد ویژگی شخصیتی و پرخاشگری وجود دارد. بین ویژگی‌های شخصیتی وجدانی بودن، باز بودن، برون‌گرایی و توافق‌پذیری با میزان پرخاشگری رابطه معنی‌دار و منفی و بین ویژگی روان‌رنجوری و پرخاشگری رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد (۹). جانسون^۴ (۲۰۰۶) تحقیقی پیرامون رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و پرخاشگری ورزشکاران رشته‌های منتخب انجام داد و به این نتیجه رسید که بین مشخصه‌ی هوشیاری و باز بودن با پرخاشگری رابطه‌ی منفی معنی‌داری وجود دارد. همچنین بین دلپذیری و وجدانی بودن با پرخاشگری در زمانی که سطح هوشیاری پایین باشد، رابطه‌ی مثبتی دیده می‌شود (۱۰). بکمند^۵ (۲۰۰۶) تحقیقی که بر روی ورزشکاران و غیر ورزشکاران

1. Store
2. Sian
3. Barthelme
4. Jensen
5. Beckmand

انجام داد، به این نتیجه رسید که بین دو متغیر برون‌گرایی و خصومت، رابطه‌ی معنی‌داری وجود ندارد (۱۱). ساجیکو^۶ (۲۰۰۲) به بررسی رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و میزان پرخاشگری نوجوانان پرداخته است. نتایج این پژوهش نشان داد که همبستگی مثبت و معنی‌داری بین ویژگی‌های شخصیتی روان‌رنجوری و برون‌گرایی با میزان پرخاشگری و همبستگی معنی‌دار و منفی بین وجدانی بودن، توافق‌پذیری و باز بودن نسبت به تجربه با پرخاشگری در نوجوانان وجود دارد (۱۲).

با توجه به تناقض تحقیقات در زمینه ارتباط ابعاد شخصیتی "پنج بزرگ" و پرخاشگری، تفاوت شرایط محیط‌های ورزشی و سازمان‌های ورزشی (از جمله باشگاه‌ها و تیم‌ها) با سایر سازمان‌ها، و عدم بررسی کافی ابعاد مدل پنج‌عاملی در محیط‌های ورزشی، این تحقیق با هدف پاسخ به سؤال‌های زیر انجام شده است:

۱. ویژگی‌های شخصیتی و پرخاشگری بازیکنان فوتبال چگونه است (صفات پنج بزرگ)؟
۲. آیا رابطه‌ای بین صفات پنج‌گانه شخصیتی با پرخاشگری بازیکنان فوتبال ارتباط وجود دارد؟
۳. کدامیک از شاخص‌های شخصیت می‌توانند متغیر پرخاشگری را پیش‌بینی کنند؟

روش شناسی تحقیق

با توجه به ماهیت موضوع، روش پژوهش از نوع "توصیفی - همبستگی" بود و بصورت میدانی به وسیله پرسشنامه‌های استاندارد انجام شد. جامعه آماری تحقیق حاضر، شامل تمامی بازیکنان فوتبال تیم‌های خوزستانی حاضر در لیگ‌های کشوری (لیگ برتر، لیگ یک و لیگ دو) در فصل ۱۳۸۹-۱۳۸۸ به تعداد هفت تیم بودند. به دلیل محدودیت‌های جامعه آماری برای انتخاب نمونه از روش سرشماری استفاده گردید. به این ترتیب که تمام اعضای جامعه به عنوان نمونه آماری در این تحقیق شرکت کردند. بر اساس اعضای نمونه، پرسشنامه‌های لازم تکثیر و در بین آزمودنی‌ها توزیع گردید. از تعداد ۱۵۴ پرسش‌نامه توزیع شده، تعداد ۱۲۸ پرسشنامه به طور کامل تکمیل و قابل استفاده بودند؛ که این تعداد ۸۳/۱۱ درصد از نمونه آماری (برگشتی) را تشکیل می‌داد.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها شامل: ۱- پرسشنامه اطلاعات فردی: محقق ساخته در جهت برخی از اهداف تحقیق شامل سن، سابقه عضویت در تیم، تعداد مدال کسب شده در سطوح قهرمانی، وضعیت تأهل می‌باشد. ۲- پرسشنامه ویژگی‌های شخصیتی نئو فرم کوتاه: به منظور بررسی ویژگی‌های شخصیتی بازیکنان از فرم کوتاه نئو که دارای ۶۰ سوال می‌باشد و توسط کاستا و مک کری در سال ۱۹۸۲ ساخته شده، استفاده شد. این پرسشنامه برای اولین بار توسط کیامهر (۱۳۸۱) به زبان فارسی آماده شده است. این آزمون پنج ویژگی بزرگ شخصیتی افراد را مورد سنجش قرار می‌دهد که عبارتند از: روان‌رنجوری (N^Y)، برون‌گرایی (E^A)، باز بودن ذهن نسبت به تجربه (O^A)، توافق‌پذیری (A^1) و وجدانی‌بودن (C^1). پایایی ابعاد مختلف پرسشنامه با آزمون آلفای کرونباخ بین ۰/۶۴ تا ۰/۸۳ تعیین شده است. ۳- پرسشنامه پرخاشگری باس و پری: این آزمون به وسیله باس و پری در سال ۱۹۹۲ ساخته شده و دارای ۲۹ سؤال می‌باشد که میزان پرخاشگری کل آزمودنی را مشخص می‌نماید. پایایی این پرسشنامه بوسیله آزمون آلفای کرونباخ ۰/۸۹ برآورد شده است.

در پژوهش حاضر از آمار توصیفی برای توصیف، طبقه‌بندی، تنظیم نمرات خام از طریق محاسبه میانگین، انحراف استاندارد جهت رسم جداول استفاده شد. روش‌های آمار استنباطی مناسب مانند ضریب همبستگی پیرسون، رگرسیون گام به گام و از روش آماری آلفای کرونباخ جهت محاسبه ضرایب پایایی پرسشنامه‌ها استفاده شده است. عملیات آماری با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۱۶ انجام شد، ضمناً برای کلیه فرضیه‌ها سطح معنی‌داری $\alpha = 0/05$ در نظر گرفته شده است.

1. Sachiko
2. Neuroticism
3. Extroversion
4. Openness
5. Agreeableness
6. Conscientiousness

یافته‌ها

در بخش ویژگی‌های فردی آزمودنی‌ها، نتایج به دست آمده نشان داد که از مجموع ۱۲۸ نفر آزمودنی، کمترین فراوانی سنی در دامنه‌ی ۱۸-۱۵ سال به تعداد ۳ نفر (۲/۳ درصد) و بیشترین فراوانی سنی در دامنه‌ی ۲۶-۲۳ سال به تعداد ۵۱ نفر (۳۹/۹ درصد) بوده است. بیشترین سابقه ورزشی در دامنه‌ی سنی ۱۰-۸ سال به تعداد ۴۹ نفر (۳۸/۳ درصد) و کمترین سابقه ورزشی در دامنه‌ی سنی ۴-۲ سال به تعداد ۵ نفر (۳/۹ درصد) بوده است.

همان طوری که در جدول ۱ مشاهده می‌شود؛ میانگین نمره‌های پرخاشگری در بازیکنان تیم‌های خوزستانی حاضر در لیگ برتر کشور، ۶۸/۵۶ می‌باشد. همچنین میانگین خرده مقیاس‌های روان‌رنجوری ۱۶/۷۵، بازبودن ۲۵/۴۵، برون‌گرایی ۲۸/۴، توافق ۲۸/۵۷ و وجدانی بودن ۳۱/۱ می‌باشد. میانگین نمره‌های پرخاشگری در بازیکنان تیم‌های خوزستانی حاضر در لیگ یک کشور، ۸۷/۴۶ می‌باشد. میانگین خرده مقیاس‌های روان‌رنجوری ۲۳/۱۴، بازبودن ۹/۲۹، برون‌گرایی ۴/۳۳، توافق ۸/۹۱ و وجدانی بودن ۸/۵۸ می‌باشد. میانگین نمره‌های پرخاشگری در بازیکنان تیم‌های خوزستانی حاضر در لیگ دو کشور، ۹۰/۵۵ می‌باشد. همچنین میانگین خرده مقیاس‌های روان‌رنجوری ۲۳/۶۵، بازبودن ۲۶/۳۵، برون‌گرایی ۲۷/۲۷، توافق‌پذیری ۲۶/۲۰ و وجدانی بودن ۲۷/۷۰ می‌باشد. همچنین در این جدول می‌توان انحراف استاندارد نمره‌های مربوط به متغیر پرخاشگری و خرده مقیاس‌های ویژگی‌های شخصیتی را در سه سطح لیگ برتر، لیگ یک و لیگ دو مشاهده نمود. با توجه مطالب جدول یک، میانگین نمره‌های پرخاشگری بازیکنان نشان‌دهنده پرخاشگر بودن آن‌هاست (با توجه به اینکه میانگین کلی نمره در پرسشنامه ۷۲ می‌باشد) با این تفاوت که بازیکنان لیگ دو و لیگ یک از بازیکنان لیگ برتر پرخاشگرتر هستند یعنی در سطوح پایین‌تر میزان پرخاشگری بیشتر می‌باشد.

جدول ۱. توصیف یافته‌های مربوط به بازیکنان فوتبال تیم‌های خوزستانی حاضر در لیگ برتر، یک و دو کشور

شاخص	سطوح	پرخاشگری	روان رنجورخویی	بازبودن	برون‌گرایی	توافقی بودن	وجدانی بودن
میانگین	لیگ برتر	۶۸/۵۶	۱۶/۷۵	۲۵/۴۵	۲۸/۴	۲۸/۵۷	۳۱/۱
	لیگ یک	۸۷/۴۶	۲۳/۱۴	۹/۲۹	۴/۳۳	۸/۹۱	۸/۵۸
	لیگ دو	۹۰/۵۵	۲۳/۶۵	۲۶/۳۵	۲۷/۲۷	۲۶/۲۰	۲۷/۷۰
انحراف استاندارد	لیگ برتر	۲۰/۲۲	۵/۸۹	۷/۶	۴/۷۴	۴/۳۳	۵/۱۶
	لیگ یک	۱۹/۴۵	۷/۱۶	۲/۲۴	۱/۲۰	۲/۵۶	۱/۵۸
	لیگ دو	۱۸/۸۲	۷/۴۰	۹/۱۳	۶/۷۲	۵/۹۷	۹

نتایج همبستگی بین متغیرها نشان داد که بین ویژگی شخصیتی روان‌رنجورخویی و پرخاشگری رابطه معنی‌دار و مثبتی وجود دارد و این بدین معناست که در بین بازیکنان روان‌رنجورتر احتمال بروز رفتار پرخاشگرانه بیشتر است. بین سه ویژگی بازبودن، توافقی بودن و وجدانی بودن و پرخاشگری ارتباط منفی و معنی‌دار وجود دارد که بیان می‌کند هر چه بازیکن بازتر نسبت به تجربه، وجدانی‌تر و موافق‌تر باشد احتمال بروز رفتار پرخاشگرانه از جانب او کمتر است. بین ویژگی شخصیتی برون‌گرایی و پرخاشگری در سطوح مختلف ارتباط معنی‌دار بدست آمد که جهت این معنی‌داری در سه سطح متفاوت می‌باشد (جدول ۲).

جدول ۲. نتایج ضریب همبستگی پیرسون بین ویژگی های شخصیتی و پرخاشگری بازیکنان

N	P	r	خصیصه	سطح لیگی
۴۰	۰/۰۰۱	۰/۶۴۵	روان رنجوری با پرخاشگری	لیگ برتر
	۰/۰۳۲	۰/۳۴۱	برون گرایی با پرخاشگری	
	۰/۰۰۱	-۰/۴۰۵	توافقی بودن با پرخاشگری	
	۰/۰۰۱	-۰/۴۹۲	باز بودن با پرخاشگری	
	۰/۰۲۶	-۰/۳۵۲	وجدانی بودن با پرخاشگری	
۴۸	۰/۰۰۲	۰/۷۵۷	روان رنجوری با پرخاشگری	لیگ یک
	۰/۰۴۹	-۰/۲۸۶	برون گرایی با پرخاشگری	
	۰/۰۱۳	-۰/۳۵۴	توافقی بودن با پرخاشگری	
	۰/۰۴۵	-۰/۲۸۰	باز بودن با پرخاشگری	
	۰/۰۲۵	-۰/۳۲۴	وجدانی بودن با پرخاشگری	
۴۰	۰/۰۰۲	۰/۶۸۲	روان رنجوری با پرخاشگری	لیگ دو
	۰/۰۰۸	-۰/۴۱۴	برون گرایی با پرخاشگری	
	۰/۰۰۸	-۰/۴۱۵	توافقی بودن با پرخاشگری	
	۰/۰۰۱	-۰/۶۱۴	باز بودن با پرخاشگری	
	۰/۰۰۱	-۰/۵۹۵	وجدانی بودن با پرخاشگری	

طبق جدول ۳ برای پیش بینی پرخاشگری از طریق مولفه های شخصیت از آزمون رگرسیون به روش گام به گام استفاده گردید که مشخص شد مؤلفه روان رنجوری قابلیت پیش بینی پرخاشگری را در هر سه سطح لیگی به میزان مختلف داشت و همچنین مولفه های باز بودن در سطوح لیگ یک و لیگ دو و مولفه برون گرایی در سطح لیگ برتر قابلیت پیش بینی متغیر پرخاشگری را داشتند.

جدول ۳. آزمون رگرسیون به روش گام به گام برای پیش بینی پرخاشگری از طریق مولفه های شخصیت

f	سطح معنی داری	t	β	ضریب تعیین	متغیرهای پیش بین	ملاک
۲۸/۰۶	۰/۰۰۲	۵/۹۰	۰/۵۶	۱/۹۴	روان رنجوری	پرخاشگری لیگ برتر
۲۶/۱۰	۰/۰۰۱	۳/۶۱	۰/۳۵	۱/۵۲	برون گرایی	
۶۸/۸۱	۰/۰۰۱	۸/۴۰	۰/۷۰	۱/۹۰	روان رنجوری	پرخاشگری لیگ یک
۳۵/۲۳	۰/۰۴	-۲/۴۱	۰/۲۰	-۱/۷۵	باز بودن	
۳۳/۰۲	۰/۰۰۲	۵/۴۴	۰/۵۵	۱/۳۹	روان رنجوری	پرخاشگری لیگ دو
۳۴/۹۵	۰/۰۰۳	-۴/۴۹	-۰/۴۵	-۰/۹۳	باز بودن	

بحث و نتیجه‌گیری

توصیف ویژگی‌های فردی بازیکنان شرکت کننده در این تحقیق نشان داد که تنها ۲/۳ درصد بازیکنان در دامنه سنی ۱۵ تا ۱۸ سال قرار دارند و این موضوع را می‌توان یک نکته منفی برای این تیم‌ها در نظر گرفت که کمتر به انتخاب بازیکنان نوجوان و رده سنی پایین‌تر بها داده‌اند، در حالی که می‌توانند مانند باشگاه‌های بزرگ جهان با میدان دادن به این بازیکنان آن‌ها را برای آینده نه چندان دور باشگاه خود و برای ارتقاء سطح فوتبال کشور هرچه زودتر آماده سازند. با توجه به نتایج بدست آمده، سطح پرخاشگری در بین بازیکنان این تحقیق بالا می‌باشد و به نظر می‌رسد این موضوع نیز به عوامل متعدد بیرونی (محیطی)؛ از جمله شرایط ویژه آب و هوایی که در منطقه خوزستان و جنوب کشور وجود دارد) و یا به عوامل درونی از جمله همین ویژگی‌های شخصیتی که مورد بررسی قرار گرفتند و یا به دلیل آمادگی ذاتی ورزشکاران برای بروز رفتار پرخاشگرانه و ماهیت رقابتی بودن ورزش بر می‌گردد، که این از وظایف متخصصان روان‌شناسی ورزشی است، که باید این عوامل را شناسایی و در جهت تعدیل بروز رفتار پرخاشگری در میادین ورزشی اقدام کنند.

یافته‌های تحقیق نشان داد، بین ویژگی روان‌رنجوری و پرخاشگری در بازیکنان فوتبال تیم‌های خوزستانی حاضر در لیگ برتر رابطه معنی‌دار و مثبت وجود دارد. همچنین این نتیجه در سطح لیگ یک و لیگ دونیز بدست آمد. نتیجه بدست آمده با نتایج تحقیق مرادلو (۱۳۸۶)، شعبانی بهار (۱۳۸۶)، بارسلمی (۲۰۰۹)، ساچیکو (۲۰۰۲) هم‌خوانی دارد. افرادی که در ویژگی روان-رنجوری نمره بالا دارند، تعدادی از هیجانات منفی شامل اضطراب، خصومت، افسردگی، کم‌رویی، تکانشگری و آسیب‌پذیری را تجربه می‌کنند (۱۳). بازیکنان روان‌رنجور در نهایت بی‌ثباتی، غیر منطقی و کاملاً غیر قابل پیش‌بینی در شرایط بازی و حالات خود هستند. مشخصه آن‌ها درخشش در یک لحظه و بی‌کفایتی در لحظات بعدی است. رفتار آن‌ها ممکن است دامنه‌ای از آرام و منطقی تا کاملاً بی‌ثبات و پرخاشگر باشد، که ممکن است با دوره‌های طولانی دمدمی بودن، اضطراب بالا و از بین رفتن اعتماد به نفس پایان یابد. مشخصه دیگر این نوع افراد عصبانیت بالا، مضطرب بودن، ترس از شکست تیم، احساس گناه موقعی که اشتباهی رخ می‌دهد و نسبت دادن غیر ضروری شکست به خود است (۱۴). بنابراین می‌توان نتیجه گرفت بازیکنانی که دارای نمره بالایی از ویژگی شخصیتی روان‌رنجوری هستند احتمال بروز رفتار پرخاشگرانه در آن‌ها زیاد می‌باشد.

تحقیقاتی که در زمینه ارتباط بین برون‌گرایی و پرخاشگری صورت گرفته، هم از ارتباط مثبت و معنی‌دار و هم از رابطه منفی و معنی‌دار خبر می‌دهند و این نشان‌دهنده این است که احتمالاً بروز رفتار پرخاشگرانه در افراد برون‌گرا به شرایط و عوامل موجود بستگی دارد. با توجه به نتایج تحقیق، بین ویژگی برون‌گرایی و میزان پرخاشگری در بازیکنان فوتبال لیگ برتر رابطه معنی‌دار و مثبت وجود دارد. نتیجه بدست آمده با نتایج تحقیق شعبانی بهار (۱۳۸۵)، نصری و دماوندی (۱۳۸۵)، ساچیکو (۲۰۰۲) هم‌خوانی دارد و با نتایج تحقیق حسینی (۱۳۷۸)، بکمند و همکاران (۲۰۰۶) و بارسلمی (۲۰۰۹) مغایرت دارد که ممکن است دلیل این مغایرت متفاوت بودن ویژگی‌های جامعه و نمونه آماری تحقیق باشد. تحقیق حسینی و ساچیکو بر روی جامعه آماری غیر ورزشکار صورت گرفته و در تحقیق بکمند و همکاران نیز غیر ورزشکاران وجود دارند. همچنین با توجه به نتایج تحقیق، بین این دو متغیر در سطح لیگ یک و دو رابطه منفی و معنی‌دار وجود دارد.

یافته‌های تحقیق نشان داد، بین سه ویژگی توافق‌پذیری، باز بودن نسبت به تجربه و وجدانی بودن بازیکنان فوتبال در هر سه سطح رابطه منفی و معنی‌دار وجود دارد. نتیجه بدست آمده با نتایج تحقیق جانسون (۲۰۰۶)، ساچیکو (۲۰۰۲) و بارسلمی (۲۰۰۹) هم‌خوانی دارد. افرادی که در بعد شخصیتی توافق‌پذیری نمره بالا کسب می‌کنند به عنوان افرادی قابل اعتماد، بخشنده، دلسوز، نوع‌دوست و زود باور شناخته می‌شوند. افرادی که در پایین‌ترین بعد توافق‌پذیری قرار دارند به عنوان افرادی فریب‌کار، خود محور، بدگمان و بی‌رحم شناخته می‌شوند و احتمال بروز رفتارهای خصمانه و روان‌پریشی در آن‌ها بالا می‌باشد. افراد توافق‌پذیر سعی دارند که دیگران را کمتر از خود برنجانند و بیشتر سعی دارند رضایت دیگران را کسب کنند. افراد موافق کمتر خود را در تقابل با دیگران می‌بینند. افراد تقابلی به گستاخی، اهل همکاری نبودن و هم حس نبودن معروفند، و این موضوع باعث بروز رفتارهای پرخاشگرانه و روان‌پریشی از خود بر خلاف افراد موافق می‌شود (۱۳). با توجه به مطالب ذکر شده و نتایج تحقیقات قبلی منتفی به نظر می‌رسد که بازیکنان با ویژگی شخصیتی توافق‌پذیری دارای پرخاشگری کمتری باشند. افراد فراخ‌ذهن (باز نسبت به تجربه) پذیرای اندیشه‌های اخلاقی، اجتماعی و همچنین منضبط و پای بند به اصول اخلاقی می‌باشند. از دید بسیاری از روان‌شناسان فرد فراخ ذهن سالم‌تر و پخته‌تر به نظر می‌رسد و دارای ثبات رفتاری بیشتری نسبت

به افرادی است که در فراخ ذهنی نمره‌ی پایین‌تری کسب می‌کنند (۱۵). شاید به خاطر همین پختگی و ثبات بیشتر و پای‌بند بودن به اصول اخلاقی، بازیکنان‌باز نسبت به تجربه کمتر رفتارهای پرخاشگرانه و بی‌ثبات از خود بروز می‌دهند. بسیاری از نظریه‌های شخصیت به ویژه نظریه روان‌پویشی به کنترل تکانه‌ها و رفتار توجه دارند. بیشتر مردم در جریان رشد و تحول می‌آموزند که چگونه رفتارهای خود را اداره کنند. ناتوانی افراد برای مقاومت در برابر تکانه‌ها و وسوسه‌ها و رفتارهای خشن عموماً نشانه‌هایی از روان‌نژندخویی بالا محسوب می‌شود. تفاوت افراد در کنترل این نوع تمایلات اساس ویژگی وجدانی بودن است. افراد با وجدان‌تر هدفمند، منظم، پرنرژی و در کنترل رفتار موفق‌تر هستند (۱۶). شاید بتوان دلیل این که افراد با وجدان‌تر کمتر رفتار پرخاشگرانه نشان می‌دهند در این موضوع پیدا کرد که این افراد در کنترل رفتار خود موفق هستند. بنابراین وجود رابطه منفی و معنی‌دار بین ویژگی شخصیتی وجدانی بودن و پرخاشگری در بازیکنان فوتبال مورد مطالعه در این پژوهش را می‌توان با توجه به توضیحات بالا تبیین نمود.

یافته‌های این پژوهش، وجود ویژگی‌های شخصیتی خاص را در بروز یا عدم بروز رفتار پرخاشگرانه بازیکنان فوتبال تأثیرگذار می‌داند.

بر اساس نتایج بدست آمده پژوهش پیشنهادات زیر ارائه می‌شود:

- ۱- با توجه به نتایج تحقیق که نشان از پرخاشگر بودن بازیکنان در این پژوهش دارد و از طرفی به نظر می‌رسد عوامل بسیاری می‌تواند در بروز این رفتار پرخاشگرانه مؤثر باشد، لذا به مسئولان و مربیان ورزشی پیشنهاد می‌شود که در هنگام مسابقات ورزشی به عوامل جانبی مثل تحریک بازیکنان توسط تماشاگران، داوران و ... توجه داشته باشند تا بدین وسیله از بروز رفتارهای پرخاشگرانه جلوگیری کنند.
- ۲- بر اساس نتایج این پژوهش، به نظر می‌رسد که احتمالاً بین شخصیت و بروز رفتار پرخاشگری در میادین ورزشی ارتباط وجود دارد که شناسایی این ارتباط می‌تواند در عملکرد و موفقیت ورزشی مؤثر باشد.
- ۳- با توجه به نتایج تحقیق که نشان داد افراد روان‌رنجور پرخاشگرترند، به مربیان و مسئولان ورزشی پیشنهاد می‌شود از افراد بی‌ثبات در شرایط حساس مسابقات ورزشی استفاده نکنند و تمهیدات لازم در جهت کنترل این افراد در نظر بگیرند.

منابع

- ۱- هرمزی نژاد، معصومه. ۱۳۸۰. رابطه‌ی ساده و چندگانه‌ی متغیرهای عزت نفس، اضطراب اجتماعی و کمال گرایی با ابراز وجود دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه شهید چمران اهواز.
- ۲- ابراهیمی، امیدعلی. ۱۳۸۶. بررسی رابطه ساده و چندگانه ویژگی‌های شخصیتی با کارآفرینی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه شهید چمران اهواز.
- ۳- دائمی، عباس. ۱۳۸۰. بررسی اضطراب مربیان با اضطراب عملکرد بازیکنان فوتبال دسته اول باشگاه‌های شهرستان گناباد. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی.
- ۴- فراست، دیوید. (۱۹۸۵). روان‌شناسی ورزشی، ترجمه عیدی علیجانی و مهوش نوربخش، تهران دفتر تحقیقات و آموزش سازمان تربیت بدنی. تهران.
- ۵- شعبانی بهار، غلامرضا و عرفانی، نصراله و هادی پور، مجتبی. (۱۳۸۵)، مقایسه و بررسی ارتباط بین ویژگی‌های شخصیتی و میزان پرخاشگری در ورزشکاران مرد رشته‌های منتخب ورزشی شهرستان همدان. مجله پژوهش در علوم ورزشی. شماره چهاردهم. ص ۹۹-۱۱۲.
- ۶- نصری، صادق و دماوندی، ابراهیم، (۱۳۸۵)، رابطه‌ی ویژگی‌های شخصیتی و پرخاشگری در تماشاچیان فوتبال. مجله روان‌شناسی و علوم تربیتی. شماره ۱. ص ۵۴-۵۹.
- ۷- حسینی، سید مهران. ۱۳۷۸. رابطه هیجان خواهی، برون‌گرایی و خشم در نوجوانان پسر بزهکار و عادی شهر تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه فردوسی مشهد، دانشکده علوم تربیتی.
- ۸- زیرک مرادلو، حسین. ۱۳۸۶. رابطه ساده و چندگانه ویژگی‌های شخصیتی و سلامت روانی با سیستم گروه خونی دانشجویان دانشگاه شهید بهشتی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده روان‌شناسی.

9- Barthelme Juan. J. (2009). The Relationship between Aggression and the Big Five Personality Factors in Predicting Academic Success Journal of Human Behavior in the Social Environment. Volume 19. Issue 2. Pages 159 – 170.

10- Jensen, L.A. (2006). Do big five personality traits associated with self-control influence the regulation of anger and aggression? Research in Personality. TX, 760199-0528. USA. pages 34 – 46.

11- Becmand.W. (2006). Personality and mood of former elite athletes 'descriptive study. Int. s. Sport Med: No 22. Pages 215-221.

12- Sachiko, Soga. (2002). An analysis of the relationship between aggressiveness and personality traits of children. Japanese Psychological Association. Tokyo, Japan.

13- Costa, P. T., & Mc Care. (1992). Normal personality assessment in clinical practice: the NEO personality inventory, psychological assessment. Journal of consulting and clinical psychology. No 4. Pages 5-13.

۱۴- عبدلی، بهروز. ۱۳۷۳. بررسی ویژگی‌های شخصیتی ورزشکاران نخبه. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه تربیت مدرس تهران.

15- Filiho M.G.B. (2005). Comparison of personality characteristics between high level Brazilian athletes and nonathletic. J. rev. Esporta. Vol: 11. No: 2. Pages 76-89.

16- Bar rick, M. R. & Mount, M. K. (1991). The Big Five Personality Dimension and job performance: A meta- analysis. Personal psychology. No 44 (1). Pages 25-33.